

A magyar gyümölcsültetvények versenyképessége (a KSH 2001-es és 2007-es felmérése alapján)

1. A koncentráció alakulása

A 2007-es felmérés csak négy gyümölcsfajra terjedt ki, míg a 2001-es teljeskörű volt. Így csak erre a négy fajra végeztem el az összehasonlítást (alma, körte, őszibarack kajszibarack,).

1. táblázat Az ültetvénykoncentráció változása (%)*

	1 ha alatt	1-6 ha	6-15 ha	15-25 ha	25 ha felett	Összes	
						e.ha	2001=100
2001							
Összesen %	14,0	23,1	20,8	15,6	26,5	39,2	100
2007							
Összesen %	10,9	29,9	24,5	14,7	20,0	33,8	86,2

Forrás: KSH 2001, 2007, *=nettó terület

Megállapítható a koncentráció vizsgálata alapján: az összes ültetvényterület 14 %-kal kisebb 2007-ben.

Ezen belül:

- az almaültetvények területe 15 %-kal csökkent
- a körteültetvényeké 28 %-kal nőtt
- az őszibaracké 23 %-kal csökkent
- a kajszibaracké 13 %-kal esett vissza

Az almaültetvények versenyképessége az elaprózódás következtében (közel 40 % tartozik a 6 ha alatti kategóriába) csökkent. A 25 ha feletti méretű ültetvények területe 7 %-kal esett vissza.

A körténél csökkent a 6 ha alatti ültetvényarány és minimálisan nőtt a 25 ha feletti 2 %-kal, az új telepítéseknek köszönhetően.

Az őszibarack – tipikusan kisüzemi faj – esetében mind az egy ha alatti ültetvények, mind a 25 ha feletti aránya csökkent, viszont nőtt az 1-6-os méretű ültetvények aránya 11 %-kal.

A kajszibarack esetében a 25 ha feletti ültetvények területe 9,1 %-kal csökkent és nőtt a 6 ha alattiak részesedése.

2. Az öntözés, mint a versenyképes gyümölcsstermesztés alapfeltétele

Mind a négy gyümölcsfaj esetében nőtt az öntözött terület aránya 2007-re, legnagyobb százalékban a körténél 14,1 %-kal, de lényeges növekedés volt az őszibaracknál (65 %) és kajszibaracknál (102 %) is. Az almánál viszont csak 2,8 %-os volt az öntözött terület növekedése.

3. Az ültetvények kezeltsége

Az ültetvények termőképességét nagymértékben befolyásolja a kezeltség színvonala, amit a KSH mindkét évben a négy gyümölcsfaj esetében vizsgált.

A jól kezelt ültetvények aránya átlagosan 30,3 %-kal nőtt, ami jelentős javulás. Különösen erős volt a körténél 33,1 %-os. Az almánál viszont 3,1 %-os csökkenés mutatkozik, ami összefügg a nem kezelt ültetvények arányának növekedésével.

4. Az ültetvények kora

Megállapítható, hogy a versenyképesség egyik eleme az új, előzőnél korszerűbb ültetvények létesítése 2001-hez viszonyítva csak a körte esetében megfelelő szintű!

A gyümölcsexport-import alakulása*

A friss gyümölcskivitel 2000 és 2007 között mennyiségben 18 %-kal, értékben 24 %-kal csökkent.

A tartósított gyümölcsexport mennyiségben 11 %-kal, (a friss gyümölcsimport következtében is) értékben 15 %-kal nőtt.

A fagyasztott gyümölcsexport mennyiségben 24 %-kal csökkent, értékben 4 %-kal nőtt.

A friss gyümölcsimport 2000 és 2007 között mennyiségben 12-szeresére, értékben pedig hétszeresére nőtt.

A tartósított gyümölcsimport mennyiségben 55 %-kal, értékben pedig 63 %-kal nőtt.

A fagyasztott gyümölcsnél a megfelelő adatok: import 4 % mennyiségi és 167 % értékbeni növekedés.

Az export-import egyenleg a friss gyümölcsnél negatív, a tartósított és a fagyasztott gyümölcsnél pozitív. Összességében az egyenleg 2004-07 átlagában 31,8 Mrd Ft (2007-ben 24,6 Mrd Ft) és csökkenő tendenciát mutat.

*= déligyümölcs nélkül számolva

Összegezve:

A gyümölcságazat versenyképessége a két időpont között az ültetvény elaprózódás következtében csökkent.

Az öntözésben javulás következett be. Az öntözött terület aránya a négy fajnál a 2001-es 14 %-ról 18 %-ra nőtt.

Az ültetvények kezeltsége a négy faj átlagában a jól kezelt kategóriában 13,5 %-kal javult.

Az ültetvények nagymérvű elaprózódása következtében megnőtt a TÉSZ-ek integráló szerepe, ami az alacsony versenyképességű gazdaságokat összefogva piaci szereplésüket javítani tudja. Ehhez azonban szükséges, hogy az áruvá készítéshez beruházási támogatást kapjanak.

Friss gyümölcsexportunk csökkenése továbbtart. A tartósított és a fagyasztott gyümölcs kivitele nőtt, de sok esetben a hazai alapanyagot az import helyettesíti. Ennek köszönhető, hogy a teljes egyenleg (déligyümölcs nélkül) pozitív, ami 2007-ben 24,6 Mrd Ft volt, a 2004-07-es átlag pedig 31,8 Mrd Ft.

Summary

The competitiveness of four fruit species (apple, pear, peach, apricot) decreased between years 2001 and 2007 in consequence the reduction of size of plantations.

The irrigation increased of four species from 14 % for 18 %.

The treatment of four species was better in category of good treatment with 13,5 %.

The role of production organizations is very big because of the big proportion of little size plantations.

Our fresh fruit export continued to decrease, increased the export of conserved and frozen fruit, but in very big case the home fruits as basic material was deputized with import.

The whole export-import balance (without southern fruits) was positive in year 2007 24,6 Mrd Ft, in average 2004-07 31,8 Mrd Ft.

Közlemények

Folyóiratban

Z. Kiss L, Holló M.: A gyümölcstermesztés fejlesztési irányai Németországban és az abból levonható tanulságok. Kertgazdaság 40. 1. 83-86
2008

Z. Kiss L, Sipos L.: A magyar körtetermesztés helyzetének értékelése és fajtaösszetétele bővítésének lehetőségei. Kertgazdaság 40. 2. 76-79
2008

Z. Kiss L, Papp J.: Almatermesztésünk versenyképességének néhány tényezője és a szükséges változtatások. Kertgazdaság 40. 4. 78-83
2008

Z. Kiss L.: A magyar gyümölcsültetvények versenyképességének összehasonlító vizsgálata (előzetesen közlésre elfogadva). Kertgazdaság 41. 1.
2009

Z. Kiss L, Papp J.: A frissgyümölcs-kivitel alakulása. Kertészet és Szőlészet 01. 10-11
2008

Z. Kiss L.: Szilvatermesztésünk a szakadék felé tart? Kertészet és Szőlészet 01.15.
2008

Z. Kiss L.: Versenyképes ültetvényszerkezet kell. Magyar Mezőgazdaság 10. 20.
2008

Z. Kiss L.: Kajszi kontra őszibarack. Magyar Mezőgazdaság 11. 18-19.
2008